

ครูไพบูลย์ บุตรขัน คีตกวีลูกทุ่ง

ในยุครุ่งเรืองของบทเพลงลูกทุ่ง ครูเพลงที่แต่งเพลงโด่งดัง มีความไพเราะกังว่งทำนอง และภาษาที่คนไทยนึกถึงจะต้องมีชื่อครูไพบูลย์ บุตรขัน เป็นอันดับต้นๆ อย่างแน่นอน บทเพลงหลายต่อหลายเพลงที่ครูไพบูลย์แต่งในวันนั้น ยังคงแว่กกังวานอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ เรียกได้ว่าเป็น *บทเพลงอมตะ* เป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติไทยได้เลยก็ด้วย

เพลง “ค่าน้ำนม” เป็นหนึ่งในผลงานที่มาจากปลายปากกาของครูไพบูลย์ ไม่มีคนไทยคนไหน ไม่เคยได้ยินบทเพลงแห่งการระลึกถึงพระคุณของแม่ ที่เรายังคงได้ยินอยู่เสมอในวันแม่แห่งชาติของทุกปี

ครูไพบูลย์ บุตรขัน เดิมชื่อ ไพบูลย์ ประณีต เกิดที่บ้านท้องคู้ ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นบุตรของนายบุตร และนางพร้อม ประณีต ครอบครัวมีอาชีพทำนา มีฐานะยากจน ชีวิตในวัยเด็ก เติบโตขึ้นท่ามกลางบรรยากาศของชนบท เมื่ออายุได้ 6 ปี บิดาเสียชีวิต จึงได้รับการเลี้ยงดูโดยนายเจน บุตรขัน ผู้เป็นอา นำไปอยู่ที่อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานคร และได้เปลี่ยนนามสกุลจากประณีต มาเป็น บุตรขัน เริ่มเข้ามาศึกษาในกรุงเทพมหานครเมื่ออายุ 8 ขวบ

ท่านเริ่มเขียนบทละครและเพลงตั้งแต่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมแล้ว พอจบการศึกษาระดับชั้นมัธยม 8 ไพบูลย์ บุตรขัน ก็ได้ทำงานเป็นครูสอนภาษาไทยที่โรงเรียนทอ้งสือ แล้วลาออกไปทำงานเป็นช่างไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าสามเสน แล้วลาออกไปทำงานกับคณะละคร คณะแม่แก้ว และคณะจินทโรภาส ของพรานบุรุษ ทำหน้าที่เขียนบทละครวิทยุ แต่งบทละคร และเพลงประกอบละคร

เพลง ค่าน้ำนม ขับร้องโดย ชาญ เย็นแฉ เป็นผลงานเพลงแรกของครูไพบูลย์ที่ได้รับการบันทึกเสียง และได้รับรางวัลแผ่นเสียงทองคำพระราชทานอีกด้วย จากนั้นครูไพบูลย์ก็เริ่มมีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นเรื่อยๆ เรียกได้ว่า หากครูไพบูลย์ได้ลงมือแต่งเพลงใดให้นักร้องคนไหนร้องแล้ว เพลงนั้นก็มักจะโด่งดัง เป็นที่รู้จักเสมอ

งานเพลงของไพบูลย์ บุตรขัน เริ่มบันทึกแผ่นเสียงเมื่อประมาณ พ.ศ. 2490 จากการชักนำของ สวัสดิศภาพ บุณนาค ซึ่งเป็นเพื่อนและน้องเขย เพลงในยุคแรกได้แก่ เพลงมนต์เมืองเหนือ, คนจนคนจร, ดอกไม้หน้าพระ, ดอกไม้หน้าฝน, โลกนี้คือละคร (ขับร้องโดย ปรีชา บุณยะเกียรติ), เบ้าหลอมดวงใจ, มนต์รักลูกทุ่ง (ขับร้องโดย ไพรวัลย์ ลูกเพชร), ฝนเดือนหก (ขับร้องโดย รุ่งเพชร แหลมสิงห์), ยมบาลเจ้าวา (ขับร้องโดย บุปผา สายชล) เป็นต้น

“กลีบโคลนสาปควาย” (แต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2496 ขับร้องโดยชาญ เย็นแหว) เป็นอีกผลงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งของของไพบูลย์ บุตรขัน ที่ทางราชการไทยเคยประกาศห้ามเปิดในช่วงการปราบปรามคอมมิวนิสต์ แต่ยิ่งห้ามก็เหมือนยิ่งยุ แผ่นเสียงเพลงนี้ได้รับความนิยมจากผู้ฟังจำนวนมาก และยังได้รับยกย่องให้เป็นรากฐานของเพลงลูกทุ่งอีกด้วย เพราะในอดีตก่อนปี พ.ศ. 2500 นั้น เพลงในประเทศไทยยังมีได้แบ่งแยกเป็นเพลงลูกกรุงและเพลงลูกทุ่งออกจากกันอย่างชัดเจน

ในปี พ.ศ. 2513 ภาพยนตร์เรื่องมนต์รักลูกทุ่ง ภาพยนตร์เพลงที่ครูไพบูลย์ได้รับหน้าที่เป็นผู้แต่งเพลงประกอบภาพยนตร์ก็ได้รับความนิยมเป็นประวัติการณ์ ฉายอยู่นานถึง 6 เดือน และทำรายได้ถึง 6 ล้านบาท ทำรายได้ทำลายสถิติภาพยนตร์ไทยในสมัยนั้นเลยทีเดียว และทำให้เพลง “มนต์รักลูกทุ่ง” (ขับร้องโดย ไพรวัลย์ ลูกเพชร) ประสบความสำเร็จสูงสุด ได้รับรางวัลชนะเลิศแผ่นเสียงทองคำพระราชทาน ประเภทนี้้อร้องและทำนองในปี พ.ศ. 2514 อีกด้วย

เนื้อหาส่วนใหญ่ของเพลงที่ครูไพบูลย์แต่ง ล้วนแล้วแต่มาจากประสบการณ์ส่วนตัว สะท้อนชีวิตคนชนบท เพลงบางเพลงของครูไพบูลย์ยังสะท้อนสังคม ผ่านการเปรียบเทียบและภาษาที่สวยงามได้อย่างแยบคาย เช่น ตาสีกำสรวล (ขับร้องโดย คำรณ สมนุญนานนภ์)

ครูไพบูลย์ ใช้เวลาในช่วงสุดท้ายของชีวิตแต่งเพลงในบ้านหลังเล็กๆ ริมน้ำเจ้าพระยา จนวาระสุดท้ายของชีวิต ซึ่งปัจจุบันได้บ้านหลังนี้เปิดให้ผู้รักและชื่นชอบในบทเพลงของครูไพบูลย์ได้เข้าชมเพื่อระลึกถึงท่าน

ท่านได้ลาโลกนี้ และทำให่วงการเพลงลูกทุ่งไทยสูญเสียบุคลากรอันทรงคุณค่าไปในปี พ.ศ. 2515 ในวัยเพียง 54 ปีเท่านั้น ทั้งไว้เพียงแต่ผลงานอันเป็นบทเพลงที่ทรงคุณค่าและเป็นอมตะให้กับคนไทย

หลังจากเสียชีวิตไปแล้วหลายปี ในปี พ.ศ. 2532 เพลงของครูไพบูลย์ได้รับรางวัลพระราชทานในงานตั้งศตวรรษเพลงลูกไทยถึง 10 เพลง ได้แก่เพลงชายสามโบสถ์ (ขับร้องโดย คำรณ สมนุญนานนภ์), น้ำตาเทียน (ขับร้องโดย กุล ทองใจ), บ้านไร่น่ารัก และเพชรร่วงในสลัม (ขับร้องโดย ชินกร ไกรลาศ), ฝนซาฟ้าใส (ขับร้องโดย ยุพิน แพรทอง), ฝนเดือนหก (ขับร้องโดย รุ่งเพชร แหลมสิงห์), บุพเพสันนิวาส และมนต์รักแม่กลอง (ขับร้องโดย ศรคีรี ศรีประจวบ), มนต์รักลูกทุ่ง (ขับร้องโดย ไพรวัลย์ ลูกเพชร) และยมบาลเจ้าจา (ขับร้องโดย บุพผา สายชล) และในปี พ.ศ. 2534 ได้รับรางวัลจากเพลงหนุ่มเรือนแพ (ขับร้องโดย กาเหว่าเสียงทอง) *เชื่อว่า หลายบทเพลงท่านคงคุ้นหูกันดี แต่ไม่ทราบว่า เป็นผลงานของครูไพบูลย์ อมตะครูเพลงลูกทุ่งผู้นี้เอง*